

YAKUP KADRİ KARAOSMANOĞLU
Alp Dağları'ndan
ve
Miss Chalfrin'in Albümünden

Remzi Kitabevi, 1942 (1 baskı)

İletişim Yayınları 2220 • Y. Kadri Karaosmanoğlu Bütün Eserleri Dizisi 22

ISBN-13: 978-975-05-1836-2

© 2015 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1. BASKI 2015, İstanbul

YAYINA HAZIRLAYAN Ayla Duru Karadağ

KAPAK Suat Aysu

KAPAK FOTOĞRAFI Yakup Kadri Karaosmanoğlu Arşivi

UYGULAMA Hüsni Abbas

DÜZELTİ Emre Bayın

BASKI ve CILT Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11

Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 38 46

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

YAKUP KADRI KARAOSMANOĞLU

Alp Dağları'ndan

ve

**Miss Chalfrin'in
Albümünden**

Yakup Kadri Karaosmanoğlu

ALP
DAĞLARINDAN
ve
Miss Chalfrin'in albumundan

İSTANBUL
REMZİ KİTABEVİ

93, Ankara Caddesi, 93

Alp Dağları'ndan ve Miss Chalfrin'in Albümünden'in
1942'deki ilk baskısının kapağı.

Bir kaç söz

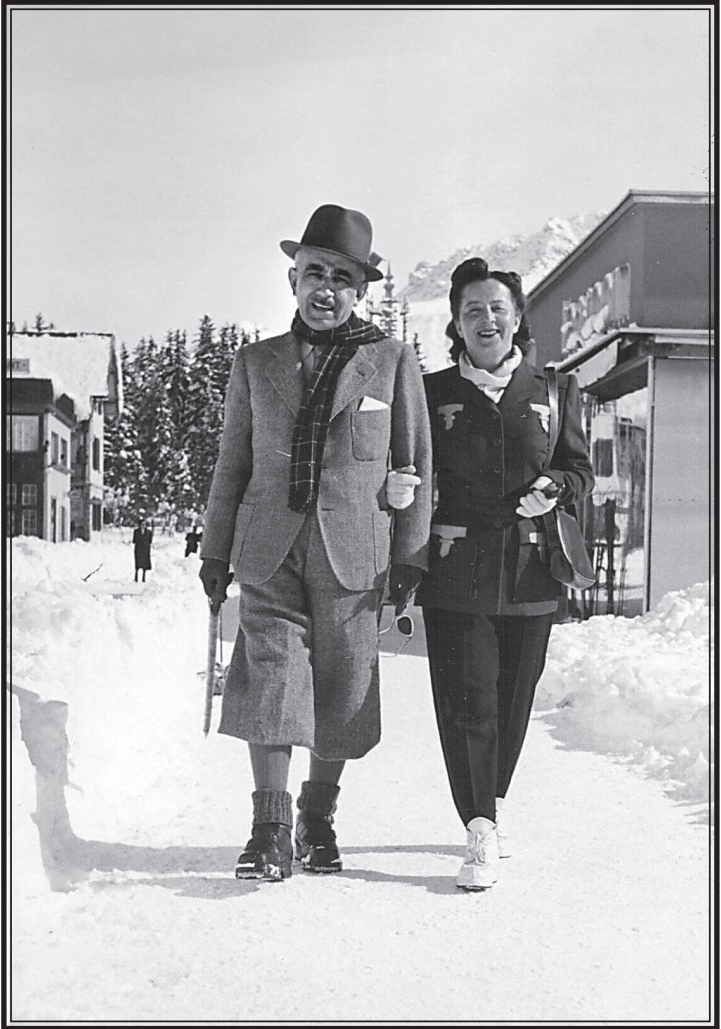
Sırf Remzi Kitabevinin teşebbüsü ile bir çok eski, dağınık unutulmuş yazılarım derlenip toplanıp yeniden yayım meydana çıkarken ben hiç bir şeye karışmamak istedim. Zira, bunlar, kütüphanelerin, matbaa bodrumlarının tozu ve küfü içinde sararmış, yıpranmış gazete ve mecmualardan kopye edilip yeni harflere çevrilir, tasnif edilir ve hattâ bâzı yerleri bugünkü türkçe zevkimize ve anlayışımıza göre yontulup rendelenirken, ben, daima bir seyirci vaziyetinde kalmıştm.

Eğer son dakikada şu bir kaç sözü söylemek suretiyle işe karışmak lüzumunu duyuyorsam bunun yegâne sebebi şudur:

«Alp dağlarından» ile «Miss Chalfrin'in albümünden»'i arasında ne yazılış tarihleri itibariyle ne de onları doğurmuş olan ruh ve fikir bakımından hiç bir akrabalıkları yoktur. O kadar ki, «Miss Chalfrin'in albümü» — hele birinci kısımda — bundan büsbütün başka bir muharrir tarafından yazılmış gibidir. Buna rağmen, birbirine bu derece yabancı yazılar bir ciltte neden toplanmış diye sorulabilir. İşte, böyle bir suali önlemek içindir ki şu bir kaç sözü söylemek lüzumunu duydum. İlk başta birbiriyle hiç alakası yok gibi görünen «Alp dağlarından»-la «Miss Chalfrin albümü» iç örgüleri itibariyle bir sikkenin yüzü ve tersi gibidürler. Zira, «Alp dağlarından» şarklı gözüyle Avrupanın «Miss Chalfrin'in albümü» de garpli gözüyle şarkın kabataslak bir tablosudur ve her ikisi de benim fikri gelişmeden iki esaslı merhalenin müşterek işaretini teşkil etmektedir...

Y. K. K.

Y.K. Karaosmanoğlu'nun **Alp Dağları'ndan ve Miss Chalfrin'in Albümünden**'in ilk baskısına yazdığı önsöz.

Y.K. Karasmanoğlu'nun eği Aye Leman Karasmanoğlu ile birlikte Alp Dağları seyahatine ait bir fotoğraf.

İÇİNDEKİLER

Birkaç Söz.....	11
Alp Dağları'ndan.....	13
Miss Chalfrin'in Albümünden	69
<i>Birinci Kısım</i>	71
<i>İkinci Kısım</i>	103

Birkaç Söz

Sırf Remzi Kitabevi'nin teşebbüsü ile birçok eski, dağınık, unutulmuş yazılarım derlenip toplanıp yeniden yayım meydanına çıkarken, ben hiç bir şeye karışmamak istedim. Zira, bunlar, kütüphanelerin, matbaa bodrumlarının tozu ve küfü içinde sararmış, yıpranmış gazete ve mecmualardan kopye edilip yeni harflere çevrilir, tasnif edilir ve hattâ bâzı yerleri bugünkü Türkçe zevkimize ve anlayışımıza göre yontulup rendelenirken, ben, daima bir seyirci vaziyetinde kalmıştım.

Eğer son dakikada şu birkaç sözü söylemek suretiyle işe karışmak lüzumunu duyuyorsam bunun yegâne sebebi şudur:

Alp Dağları'ndan ile **Miss Chalfrin'in Albümünden**'i arasında ne yazılış tarihleri itibarıyla ne de onları doğurmuş olan ruh ve fikir bakımından herhangi bir akrabalıkları vardır.¹ O kadar ki, **Miss Chalfrin'in Albümü** –hele birinci kısımda– bundan büsbütün başka bir muharrir tarafından yazılmış gibidir. Buna rağmen, birbirine bu derece yabancı yazılar bir ciltte neden toplanmış diye sorulabilir. İşte, böyle bir suali önlemek içindir ki, şu birkaç sözü söylemek lüzumunu duydum. İlk bakışta birbiriyle hiç alakası yok gibi görünen **Alp Dağları'ndan**'la **Miss Chalfrin Albümü** iç örgüleri itibarıyla bir sikkenin yüzü ve tersi gibidirler. Zira, **Alp Dağları'ndan** Şarklı gözüyle Avrupa'nın, **Miss Chalfrin'in Albümü** de Garplı gözüyle Şark'ın kabataslak bir tablosudur ve her ikisi de benim fikrî gelişmemden iki esaslı merhalenin müşterek işaretini teşkil etmektedir...

Yakup Kadri Karaosmanoğlu

1 Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun kullanımıyla "hiç bir akrabalıkları yoktur."

Alp Dağları'ndan

İlkteşrin [Ekim] 1926

Alpler; Alp Dağları, Alp Dağları'ndan... Bu kelimeler size neyi ifade ediyor? Muhayyilenizde nasıl bir âlemin gölgesi kıymıldanıyor? Size “Alp Dağları” dediğim zaman ne duydu-
nuz? Ne hatırladınız? Hiç, hiç bir şey değil mi? Biliyorum ki, bütün muasırlar [çağdaşlar] gibi, sizin için de, Alp Dağ-
ları alelade coğrafi bir işareten ibarettir. Bu işareti, herhan-
gi bir Avrupa haritası üzerinde çocukluğunuzdan beri kim bilir kaç defa seyrettiniz ve büyüyüp seyahate başladığınız
andan itibaren bu uzun dağ zincirinin muhtelif halkaların-
dan, kim bilir, kaç defa gelip geçtiniz! Bu dağların baş dön-
dürücü irtifalarında da dolaşmış olduğunuzu iddia etmiye-
ceğim; zira aramızda ne bir kâşif, ne de bir Alpinist çıktığı-
nı hatırlamıyorum. Yalnız şu muhakkak ki hayatınızda bir-
çok kere Alpinist görmüş, ve yahut bunlardan birçoğunun hikâyesini dinlemiştinizdir. Onun için, o baş döndürücü irtifalar hakkında kâfi bir fikriniz; bir bilginiz olduğuna kani-
im. Balmat familyasının ilk çocuğu Monblanc'a çıktığı gün-

den sonra, kaç tane Alp Delili'nin, kadınlı erkekli nice seyahat gruplarını bir zarif salkım halinde bu dağların yalçın kayalarından, bu dağların buzlu sırtlarından, üçer binlik, dörder binlik tepelerine doğru sürükleyip çektiğini gördünüz. Daha geçen gün Salvieur isminde meşhur bir İsviçreli "Gide - delil", "Chaux-de-Fond Alpinist Kulübü" âzasından birkaç genci arkasına takıp Dent-Blanche'ın dört bin üç yüz altmış beş metre irtifaındaki bir yarını çıkıp indi. Bu yar Alpler'in şimdiye kadar insan ayağı basmamış biricik noktası imiş. Demek oluyor ki, geçmiş nesillerin muhayyilesini asırlarca tedhiş eden [korkutan] bu heybetli ve esrarlı dağlar, artık, herhangi bir büyük şehrin, herhangi bir işlek caddesi kadar basılmış, çiğnenmiş ve tanınmıştır. Gerçi tek gözlü Kartacalı serdarın bundan iki bin yıl evvel, otuz dört bin kişiyi ve yüzlerce fili kurban vererek beş ayda ancak geçebildiği bu Alpler, devrin çocukları için en munis mesirelerden biri haline girmiştir. Alp Dağları'nın tereddisini [soysuzlaşmasını] ispat için neden bu kadar uzaklara gittik? Daha dün, daha bundan bir asır evvel General Bonaparte'ın ordusuna bu dağlardan bir defa geçmiş olmak en destanî şereflerden birini temin etmemiş miydi? Marango Zaferi'nin bu geçiş yanında ehemmiyeti nedir? Bonaparte'ın yolu Alpler'e uğramamış olsaydı, bütün İtalya seferinin kıymeti ne olacaktı? Onun için değil midir ki, genç serdarın şanını terennüm eden şâir, bu seferden bahsederken, "Marango'da yendi!" demezden evvel, "Alpler'den geçti!" diye haykırıyor. Hey, zavallı şâir, yattığın kubbenin altundan başını kaldır da bak! Gökyüzünün duvarları sandığın o korkunç tepelerin üstünden, şimdi, incecik Amerikan kızları, eteklerini topluyarak bir çitten atlar gibi nasıl geçiyor! Fakat, şâire söz anlatmak ne mümkün! Ben bile bu dağların bir eteğinde karar kıldığım günden beri, kendimi devlerle meskûn bir âlemin ortasında sanıyorum. İlim ve medeniyetin en son sistem teç-

hizatıyla mücehhez [donanmış] bulunan şu içinde yaşadığım, şu her dakika linolium ve lizol ve “Rue de la Paix” kokularıyla meşbu [ağızına kadar dolu] havasımı teneffüs ettiğim “Palace” muhiti bile beni bu zehabımdan [fikrimden, düşüncemden] ve bu tahayyülden menedemiyor. Çünkü bâzı râkid [durgun] ve berrak gecelerde, Leysen Köyü elektriklerini söndürdükten ve bütün bu “Palace”lar, bu oteller, bu pansiyonlar uykuya daldıktan sonra, bu dağların kendilerine mahsus bir hayat ile gizliden gizliye nasıl yaşamağa başladıklarını ben biliyorum. Bunlar, işte, o vakit, ayakları dibinde olup biten şeyleri hiç bilmez görünürler. Bir asırdan beri, durmaksızın yükselen arsız ve müstevli [istila eden, ele geçiren, yayılan] terakki dalgalarının yarı bellerine kadar çıktığını ve hattâ nerede ise başlarından aşacağını hissetmiyor gibidirler. Sanki, teşekkül ettikleri günden bugüne kadar geçen zaman, onlar indinde bir yalandır. İptidâi ve vahşî azametlerini o derece şiddetle muhafaza etmektedirler. Karanlığın içinden onlara doğru bakarken, bunun içindir ki kendimi, siyahlara bürünmüş, beyaz saçlı, vekarlı [ağırbaşlı], sert, inatçı ve an’anepereest bir ecdat heyeti huzuruna çıkmış sanıyorum ve kabahat işlemiş bir küçük çocuk gibi nâçiz, perişan titriyorum. Vakıa, denebilir ki, bu titreyiş, sadece yüksek tepelerin verdiği baş dönmesinden hâsıl olma asabî bir teşennüc* halinin neticesidir.

İster şöyle, ister böyle deyiniz. Benim bildiğim, tâ eski zamanlardan beri insanların daima büyük dağlar önünde korku ve hürmetle karışık bir hisle eğilmiş ve titremiş olmalarıdır. Eski Şimal masallarındaki billür prenseslerden, bizim dev analarına kadar, insan muhayyelesinin icat ettiği bütün bir silsile korkunç ve tehlikeli hayaletler hep dağ başlarının sâkinleridir. Cermenlere göre buzlu tepelerin üstünde kristalden periler, aşağıdan gelerek şövalyeleri beklerler ve ba-

(*) Teşennüc: Adalelerin kasılması, gerilip büzülmesi; spazm.

zan, bunları billurûn çığlıklarıile kendilerine doğru çeker-
lermiş. Bu suretle, nice yiğit şövalyeler o tepelere tırmanmış-
lar ve bir daha geri dönmek üzere, bu prenseslerin müd-
hiş visaline [kavuşma] ermişlerdir.

Cermenler buzlu dağların korkularını, ayrıca, Jung-Frau
efsanesile de tespit etmişlerdir.

Alp silsilesinin, Quatr-Cantons Gölü'ne nâzir yüksek bir
zirvesi üstünde oturan ve bir taraftan tiz bir seda ile taganni
ederken [makamla okurken], diğer taraftan uzun altın saç-
larını bir gümüş tarakla tarayan, bu kulak ve göz kamaştırıcı
genç kadını o gölün hangi balıkçısı tanımaz? Bunlar arasın-
da niceleri, o kadının efsununa kapılarak ve elden kürekleri
bırakarak suların girdabı içinde kaybolup gitmişler!

Türk masallarında “Jung-Frau” cinsinden değilse bile,
onun kadar netameli ne çok dev-anaları ve peri kızları, Ti-
bet'ten Kafkasya'ya, Kafkasya'dan Toroslar'a kadar kaç dağ
başında âram etmişler [durup dinlenmişler] ve loş yarılarda
kaç cengâverin yolunu kesmişlerdir.

Dağlar, insanların yüreğine yalnız korku salmadı; bütün
mâbutlar [ibadet edilen Tanrı], bütün kahramanlar, bütün
dinler ve bütün vahiler [yararsızlar] bize dağlardan indi.
Müşrik'lerin Zevs'inden Vâhdanilerin Yahuva'sına kadar sa-
yısız bir Allah silsilesinin makarrı [merkezi] hep dağ başla-
rı olmuştur. Omiros'da Olemps, Tevrat'ta Turisina, bu haki-
katin iki karşılıklı ispatı gibi duruyor. İsa necata [kurtuluşa]
bir tepe üstünde, Muhammed nübüvvete [nebiliğe, peygam-
berliğe] diğer bir tepe üstünde erdi.

Kürenin bu heybetli, gururlu ve esrarlı çıkıntıları, beşeri-
yete, yalnız korku, ümit ve hidayet verici tecellilerin menbai
değildir. Âdem oğullarının şanını, şerefini ve kudretini yük-
selten ve mukadderatımıza destanî bir heybet bahşeyleyen
en büyük ırklar, toprakları sulayan koca nehirler gibi, hep
yüksek dağların velûd [doğurgan] böğründen fişkırmıştır.